

Stafetten

Mathias Granum, cand. mag. i musikterapi. Kommende forstander for Efterskolen Epos – en ny efterskole for legende læring, som åbner til sommer. Tidligere projektleder i Projekt Skoleparathed, et projekt i Integrationsnet – En del af Dansk Flygtningehjælp. Kontakt: mathiasgranum@gmail.com

Maiken Bjerg:

Jeg har læst om dit arbejde i Projekt Skoleparathed og synes, at det lyder rigtig spændende, kreativt og godt tilrettelagt. Mit spørgsmål er: hvordan bruger du musikken som redskab til at støtte børnenes proces mod bedre selvregulering (kropslig, følelsesmæssig og opmærksomhedsmæssig regulering), og hvordan bruger du musikvalg/spilleregler så retraumatisering af børnene undgås?

Jeg er glad for de gode spørgsmål, som giver mig lejlighed til at sætte fokus på en pointe, jeg føler er vigtig for vores fag. Når jeg holder oplæg om musikterapi afspiller jeg af og til uhyggelig musik, f.eks. fra en gyserfilm, og stiller det retoriske spørgsmål: er dette god musikterapi?

Med det spørgsmål ønsker jeg at nuancere tilhørernes forståelse af, hvad musikterapi kan være. For folk, der ikke kender til musikterapi, men måske er bekendt med afspændingsprogrammer som MusiCure, kan der være en forestilling om, at musikterapi har at gøre med at skabe smukke og beroligende lyduniverser. I mit arbejde med udsatte flygtningebørn går jeg imidlertid ofte i den modsatte grøft: jeg anvender musik, der stimulerer vores alarmberedskab.

Konkret leger vi i børnegrupperne forskellige lege, hvor børnene skal arbejde sammen om at løse en opgave. Legen indplaceres i en rammefortælling og understøttes af musik, som skaber en stemning af uhygge. Børnene får derved mulighed for at møde

uhyggen i små doser og i selskab med voksne, som de er trygge ved. De lærer at mestre følelsen, og kommer til at opleve sig selv som modige. Retraumatisering forebygges ved, at vi bygger uhyggen gradvist op. Den ene dag sætter jeg måske musik på, som vækker en stemning af 'action' snarere end 'uhygge'. Den næste dag spørger jeg: "Kunne I tænke jer at høre noget musik, som er *endnu* mere uhyggeligt?" Som regel er børnenes svar et begejstret 'JA'. Næste dag kan vi udvide legen med også at mørklægge rummet. Hvis der undtagelsesvist er nogle meget forsigtige børn i gruppen, kan de evt. få lov til at spille rollen som 'heks' i legen. Jeg har oplevet nogle tilbageholdende piger, som blomstrede op i den rolle, og efterfølgende mestrede legen, fordi de havde prøvet at være monstret.

En særlig gevinst ved denne type uhyggelege er, at de har en utrolig appel til de drenge, som måske kan være sværere at engagere i de mere stille aktiviteter. Muhammed – som måske ikke synes, han er god til at spille på instrumenterne, og som har svært

ved at ligge stille, når vi laver afspænding til musik – han får dagens succesoplevelse, når han tør gå forrest i den uhyggelige hekseleg. Ved at give ham denne type oplevelser tidligt i musikterapiforløbet, så ved jeg, at han er motiveret for at komme igen i næste uge. Uhyggelegen kan være det sted, hvor jeg som gruppeleder opbygger min relation til ham, og den relation kommer os til gode, også når vi laver de stille aktiviteter. Legen tjener desuden til at fange hans opmærksomhed, og ved at opbygge hver session med aktiviteter, der skiftevis er rolige og meget aktive, er det muligt at sikre en høj grad af nærvær og opmærksomhed gennem hele sessionen.

I projektets børnegrupper bruger vi også musik til at understøtte arbejdet med empati og sociale færdigheder. Gennem musikken får børnene en mere differentieret forståelse for grundfølelserne, hvilket er en vigtig forudsætning for vores videre arbejde med at træne sociale færdigheder og forstå dynamikker mellem mennesker.

Under vores projektperiode udfyldte pædagogerne i børnenes institutioner løbende spørgeskemaer om børnenes sociale udvikling, og kunne registrere, at børnene i

dagligdagen anvendte de færdigheder, som de havde trænet i sessionerne. Blandt andet fik børnene styrket evnen til at skabe legerelationer, og de blev bedre til at invitere andre med i legen. De øvede sig i at løse konflikter med hinanden, og nogle af børnene lærte at tage en mæglerrolle, når andre var i konflikt. Børnene udviklede evnen til at sætte ord på egne og andres følelser, og der var færre situationer, hvor de overreagerede i afmagt. Mange af de børn, som i starten af forløbet havde været meget stille, turde gradvist sige mere, også når der var fællessamling i børnehaven. Flere af børnene fik også en ny og positiv lederrolle i børnehaven, fordi de tog initiativ til at lære de andre børn nogle af de lege, som vi brugte i sessionerne.

Jeg vil gerne give stafetten videre til Lise Høj Laursen, som netop har fået udgivet endnu en bog om sit arbejde. Mine spørgsmål er: Hvordan er du kommet i gang med at skrive bøger? Hvilke skridt har du taget på vejen fra idé til udgivelse? En af dine bøger, 'Relationer på tværs', handler om, hvordan små børn og ældre plejehjemsbeboere kan have glæde af hinanden. Vil du fortælle lidt om, hvor inspirationen til denne bog kom fra?

Inspirationsfilm om at lede børnegrupper

Som led i projekt skoleparathed blev der produceret ni korte inspirationsfilm, som viser, hvordan musik og leg kan bruges til at styrke børns sociale færdigheder. I filmene er der også eksempler på den musik, som blev anvendt i projektet. Som led i projektet blev der desuden udgivet et metodehæfte med eksempler på lege og aktiviteter. Det hele kan hentes gratis på integrationsnets hjemmeside: <http://integrationsnet.dk/projekter/god-skolestart/inspirationsfilm/>

Redaktionens tilføjelse: Mathias Granums arbejde er også beskrevet i en case-vignet i kapitel 6 om musikterapi i Susan Harts nye bog; 'Inklusion, leg og empati', der er anmeldt andetsteds i dette nummer.